

– Прогрес в утилізації відходів (48%), проте ціль в 65% ще не досягнута. Потрібно збільшувати інвестиції та впроваджувати сучасні технології переробки відходів.

– Водень залишається слабкою ланкою, проте окремі країни, такі як Німеччина, роблять суттєві кроки в збільшенні частки водневої енергетики. Фактичний рівень становить 7 ГВт, що є значно нижче стратегічної мети в 50 ГВт. Відставання складе 86% від бажаного рівня та 76,7% від оптимального.

– Досягнення навіть оптимальних цілей потребує пришвидшення реформ та збільшення інвестицій у відновлювану енергетику та енергоефективність [2,5].

Таким чином, розвиток енергетичної політики ЄС у період з 2010 року до сьогодні продемонстрував суттєвий поступ у напрямку декарбонізації, підвищення частки відновлюваної енергії та зменшення залежності від імпорту викопного палива. Однак, аналіз кількісних індикаторів показує, що, хоча деякі цілі й були досягнуті, значна частина залишається нереалізованою або потребує додаткових зусиль. Зокрема, програма REPowerEU дозволила суттєво скоротити імпорт російських енергоносіїв, проте викликала зростання витрат на енергоресурси. Водночас Net Zero Industry Act спрямований на зміцнення європейського технологічного потенціалу, але потребує значних інвестицій та підтримки з боку держав-членів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бараннік В.О. Стратегія енергетичної безпеки єс, як відповідь на сучасні гібридні загрози: висновки для України. Національний інститут стратегічних досліджень, 2018. URL: https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2018-02/energ_bezp-988e2.pdf

2. Задоя А.О., Ключник Р.М., Федуллова С.О. Висвітлення нової архітектури європейської безпеки у викладанні та наукових дослідженнях. Дніпро: ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», 2024. 297 с.

3. Йонушка А. Європейський союз й Україна: співпраця з метою зміцнення енергетичної безпеки. URL: https://eu-ua-csp.org.ua/media/uploads/CSP%20EESC%20Energy%20Report_ukr.pdf

4. Кукуруз О.В., Батанова Н.М. Енергетична політика ЄС: реформування та проблеми реалізації в контексті геополітичних викликів. Науковий журнал «ПОЛІТИКУС», 2023. URL: http://politicus.od.ua/5_2023/8.pdf

5. Що таке енергетична безпека і чому це надважливо для України? USAID, 2022. URL: <https://energysecurityua.org/ua/u-fokusi/shcho-take-enerhetychna-bezpeka-i-chomu-tse-nadvazhlyvo-dlia-ukrainy/>

6. Яковюк І.В., Цвеліх М. П. Енергетична безпека Європейського Союзу в умовах російської агресії проти України. Харків, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2023. 191 с.

Іваненко В.С,

здобувачка вищої освіти

інженерно-енергетичного факультету

Миколаївський національний аграрний університет

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Будь яка держава вважається енергетично безпечною, якщо вона самостійно може забезпечити своїх громадян усіма необхідними джерелами енергії, зрозуміло за ціною безболісною для економіки. Це відповідно до загальноприйнятих норм [1, с. 139]. Попробуємо з'ясувати, чи підходить Україна під такі критерії.

Ми завжди розуміли енергетичну безпеку, як наявність безперебійних енергетичних

джерел за доступною ціною (думка громадян). Стратегія розвитку держави формує трішки інше поняття енергетичної безпеки країни. Вона визначає її, як фундамент будівництва майбутньої національної економіки, зрозуміло і якості та рівня життя громадян.

Для визначення національної енергетичної безпеки одним з ключових показників є фізична можливість доставки енергоресурсів та вибору постачальника. Розуміємо, забезпечити ідеально енергетичну безпечну країну у сучасних умовах неможливо [2, с. 266]. Залежність від іноземних поставок, імпортного обладнання при видобутку сировини все одно буде, а це певні ризики. Для більшої обізнаності у цьому питанні, у своєму дослідженні ми вирішили зробити порівняльну характеристику рівня енергобезпеки нашої країни з іншими державами світу, особливо розвиненими.

Україна, як держава незалежна, але ми, нажаль, маємо залежність від зовнішніх постачальників ресурсів. Ми залежні від інших країн щодо бюджетних витрат. Зміні цін на нафту та нафтопродукти ззовні змушують уряд країни адекватно реагувати на коливання цін, у деяких випадках підвищувати плату на енергоносії для громадян України. Це нормальне життя держави у світовому економічному середовищі [3, с. 35].

Наша країна багато видобуває, вона є великим виробником енергії. Ми маємо атомні, гідро- та теплові електростанції, газові родовища, розвиваємо «зелену» енергетику. У минулому ми мали хороші показники видобутку кам'яного вугілля, але зараз внаслідок війни ми втратили контроль над більшістю шахт і у теперішній час змушені купувати цю найважливішу сировину. Також втрачені газові платформи та пересувні бурові установки, які розташовувалися в нашій морській економічній зоні Чорного та Азовського моря. Держава-агресорка просто привласнила їх собі.

Зрозуміло, таке призвело до негативних економічних наслідків: брак вугілля спричинив запровадження жорстких лімітів на споживання потужності; зростання тарифів; соціальна напруженість у суспільстві [4, с. 86]; екологічні наслідки. Цю ситуацію можна назвати цілком критичною. Додають проблем тіньові схеми купівлі вугілля (схем багато, багато тих, хто хоче на цьому заробити). Ще одна проблема – висока інтенсивність витрат джерел та ресурсів. Україна серед 25 держав - великих споживачів енергії посідає останнє місце. Вітчизняні підприємства використовують надто багато енергоресурсів для виробництва своєї продукції. Деякі досі працюють на радянському устаткуванні (газові печі на заводах, котли у котельнях). Вони традиційно споживають багато блакитного палива.

При таких умовах, коли починають зростати ціни на енергоносії, і підприємства, і країна потрапляють у величезну залежність від постачальників. Закриття підприємств, продаж об'єктів господарювання іноземним бізнесменам тощо, це наслідки залежності. Ще один фактор впливу на енергетичну безпеку – корупція, у тому числі, у вищих ешелонах влади. Різниця між зовнішніми та внутрішніми чинниками відчутна. Банкрутство держпідприємств відбувалося/відбувається не через зовнішні чинники. Воно цілеспрямовано планувалося. Підприємства вганялися в борги та викупувалися за безцінь саме нашими вітчизняними підприємцями. Більш того населення країни було введено в обману – платежі за послуги ЖКГ вже перераховувалися не державі, а корупціонерам.

Корупція та нечесність чиновників та інших представників влади завдавали/завдають ударів по економіці та енергетичній безпеці України. Такі корупційні схеми, як укладання договорів на постачання енергоносіїв через різні «фірми-прокладки» та інших посередників створюють безпекові проблеми для держави. До державного бюджету України, в результаті махінацій, від грошей покупців сировини та послуг доходила лише частина, а решта осідала у кишенях посередників. Особистість кінцевих бенефіціарів не так просто було встановити, тому гроші осідали безконтрольно і назавжди. Додаємо непрозорість проведення державних тендерів на закупівлі, монополізм в енергетичному секторі, як результат - підконтрольність вузькій групі олігархів енергетичної галузі нашої держави.

Державне управління енергетичним балансом, нажаль, формується ситуативно, залежно від комерційних переваг суб'єктів ринку та кулуарних урядових течій. Утратило свою значиму роль профільне міністерство, воно перетворилося на «тягни-штовхай» між двома

фінансово-промисловими групами. Одним потрібна дешева електроенергія, іншим - дорога. На нашу думку, поки відбувається ситуативне почергове домінування фінансових груп, говорити про якусь стратегію та навіть середньострокове планування не доводиться. З цієї причини в сучасній Україні немає ситуативного стратегічного енергетичного балансу [5, с. 51].

Ми не знаємо, чи вигідно нам проводити імпортозаміщення енергоресурсів через розвиток власного вуглевидобутку та переорієнтування наших ТЕС на марки вугілля, які видобуваються на контрольованій для України території. А може необхідно нарощувати генерацію атомної енергії та добудовувати кілька енергоблоків АЕС. Ми бачимо резерв для України і в посиленні відновлюваних джерел енергії (сонячної, вітрової, геотермальної, біогазовій тощо), і в нарощуванні власного газовидобутку (пошук стабільних джерел постачання природного газу). Незалежна держава повинна мати відповідні резерви енергоресурсів, в цьому полягає енергетична безпека України.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Криницька Я. О. Використання аналізу чутливості та помилок у державній екологічній стратегії розвитку. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 136-139. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18919>.

2. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологія та війна, погляд через минуле у майбутнє, глобальні виклики, загрози // *Ekologia i racjonalne zarzadzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka* [Zasób elektroniczny]: materiały z międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej (Łomża – Żytomierz, 15.11.2023 r.). Łomża : MANS w Łomży, 2023. С. 265-275. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16200>.

3. Орешко К. Ф. Кліматично нейтральні малі та середні бізнес-компанії: уникнути, зменшити, компенсувати. Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти : матеріали VII всеукраїнської науково-практичної заочної конференції (м. Київ, 17 травня 2024 р.). Київ : МДУ, 2024. С. 34-37. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18296>.

4. Курепін В. М. Екологічна безпека регіонів через впровадження безпечних ресурсозберігаючих технологій. Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30-31 травня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 84-87. DOI:<https://doi.org/10.31521/978-617-7149-78-0-26>.

5. Batsurovska I., & Kurepin V. (2024). Prospects for the use of wind power plants: advantages and environmental safety. Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society. Baltija Publishing, 1, 34-55. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-406-1-2>. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17403>.